

Laudatio, 20 oktober 2013

Frits van Oostrom

Wereld in woorden. Geschiedenis van de Nederlands literatuur 1300-1400

Amsterdam 2013 (Uitgeverij Bert Bakker)

Over Frits van Oostroms *Wereld in woorden* heeft de jury van de Libris Geschiedenisprijs een helder standpunt: dit is een magistraal boek. Een boek dat veel meer geeft dan de subtitel 'Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1300-1400' suggereert. Een boek dat gaat over woord en geschrift; over schrijvers, geoefende en amateurs; over perkament en papier, opdrachtgevers en consumenten; over kloosters en devote geestelijken; over expanderende steden en trotse burgers; over grensgangers. Een brede, cultuurhistorische studie kortom over het ontstaan van een samenleving waarin schrijven en lezen in het Nederlands vaste voet krijgen.

Het is ook en vooral een boek over mensen. Over mensen die in de loop van de 14e eeuw steeds meer gaan lezen en schrijven. Over zichzelf, God, oorlog, geboorte en dood. Mensen die met hun gevoelens en ambities bovendien door Van Oostroms creatieve pen springlevend worden gemaakt. In *Wereld in Woorden* vervaagt de tijd; soms vergeet je dat het gaat over bijna 700 jaar geleden. In de traditie van Huizinga, DUBY en Le Goff brengt Frits van Oostrom een complexe en contrastrijke eeuw dichtbij, op meeslepende wijze en vanuit een perspectief dat beurtelings panoramisch en microscopisch is.

Ook in Van Oostroms boek gaat de 14-eeuw gebukt onder pest, honger en dood. Maar tegenover dit zo bekende beeld plaatst de auteur de opmerkelijke literaire creativiteit van die eeuw, vol experiment en durf. Een paradox, die door Van Oostrom overtuigend wordt verklaard met behulp van het concept van de creatieve destructie. 'Onder druk wordt alles vloeibaar' concludeert hij en: 'het was juist de crisis die innovatie uitlokte'. Houdt de auteur ons, geplaagd door aanhoudende crises, hier een spiegel voor?

Onder de indruk is de jury tenslotte ook, en heel sterk, van de toegankelijke wijze waarop het boek de lezer leert lezen en hem de ogen opent voor de schoonheid en de magie van de middeleeuwse tekst. 'What-if' schrijft Van Oostrom, als het Egidiuslied had ingezet met 'geliefde vriend, waer bestu bleven' en niet met die betoverende voornaam?

Dit boek mag in geen enkele boekenkast ontbreken.

Pieter-Matthijs Gijsbers